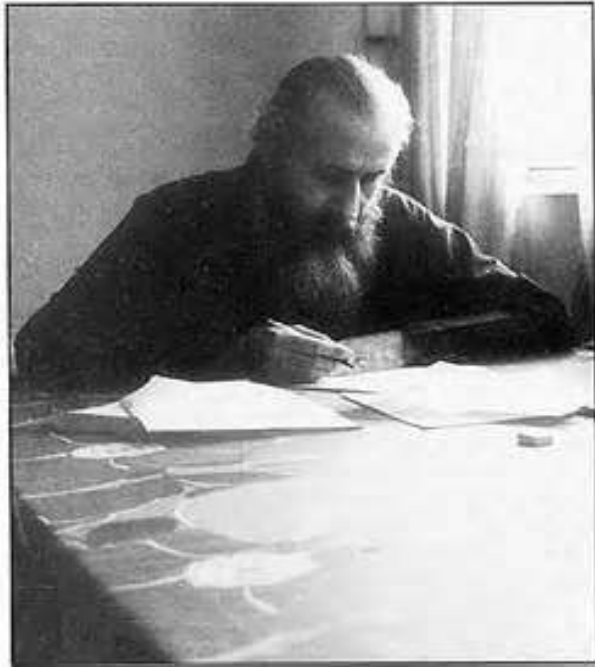


ΙΕΡΟΝ ΗΣΥΧΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΚΕΧΑΡΙΤΩΜΕΝΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

**ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΑΝΑΜΕΣΑ
ΣΕ ΕΝΑΝ ΓΕΡΟΝΤΑ ΚΑΙ
ΕΝΑΝ ΑΘΕΟ**



ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ
Π. ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ένα πρωινό συζητά ο Γέροντας με δυο-τρεις επισκέπτες στο σπίτι του. Ο ένας είναι ιδεολόγος κομμουνιστής. Σε μια στιγμή έρχεται κάποιος απ' έξω και τους πληροφορεί ότι η Αθήνα έχει γεμίσει από φωτογραφίες του Μάο Τσε Τουγκ με την επιγραφή: «Δόξα στον μεγάλο Μάο». Ήταν η ημέρα κατά την οποία είχε πεθάνει ο Κινέζος δικτάτορας.

Γέροντας: Έτσι είναι, παιδάκι μου. Δεν υπάρχουν άθεοι. Ειδωλολάτρες υπάρχουν, οι οποίοι βγάζουν τον Χριστό από τον θρόνό Του και στη θέση Του τοποθετούν τα είδωλά τους. Εμείς λέμε: «Δόξα τω Πατρί και τω Υιώ και τω Αγίω Πνεύματι». Αυτοί λένε: «Δόξα στον μεγάλο Μάο». Διαλέγεις και παίρνεις.

Κομμουνιστής: Και σεις, παππούλη, το παίρνετε το ναρκωτικό σας. Μόνο που εσείς το λέτε Χριστό, ο άλλος το λέει Αλλάχ, ο τρίτος Βούδδα κ.ο.κ.

- Ο Χριστός, παιδί μου, δεν είναι ναρκωτικό. Ο Χριστός είναι ο Δημιουργός του σύμπαντος κόσμου. Αυτός που με σοφία κυβερνά τα πάντα: από το πλήθος των απέραντων γαλαξιών μέχρι τα απειροελάχιστα σωματίδια του μικροκόσμου. Αυτός που δίνει ζωή σε όλους μας. Αυτός που σ' έφερε στον κόσμο και σου' χει δώσει τόση ελευθερία, ώστε να μπορείς να Τον αμφισβητήσεις, αλλά και να Τον αρνήσαι ακόμη.

- Παππούλη, δικαίωμά σας είναι να τα πιστεύετε όλα αυτά. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι είναι και αληθινά. Αποδείξεις έχετε;

- Εσύ όλα αυτά τα θεωρείς παραμύθια, έτσι δεν είναι;

- Βεβαίως.
- Αποδείξεις έχεις; Μπορείς να μου αποδείξεις ότι όσα πιστεύω εγώ είναι ψεύτικα;

- ...

- Δεν απαντάς, διότι και συ δεν έχεις αποδείξεις. Άρα και συ **πιστεύεις** ότι είναι παραμύθια. Κι εγώ μεν ομιλώ περί πίστεως, όταν αναφέρωμαι στον Θεό. Εσύ όμως, ενώ απορρίπτεις τη δική μου πίστι, στην ουσία **πιστεύεις** στην απιστία σου, αφού δεν μπορείς να την τεκμηριώσεις με αποδείξεις. Πρέπει όμως να σου πω ότι η πίστι η δική μου δεν είναι ξεκάρφωτη. Υπάρχουν κάποια υπερφυσικά γεγονότα, πάνω στα οποία θεμελιώνεται.

- Μια στιγμή! Μια και μιλάτε για πίστι, τι θα πήτε στους Μωαμεθανούς π.χ. ή στους Βουδδιστές; Διότι κι εκείνοι ομιλούν περί πίστεως. Κι εκείνοι διδάσκουν υψηλές ηθικές διδασκαλίες. Γιατί η δική σας πίστι είναι *καλύτερη* από εκείνων;

- Μ' αυτή την ερώτησί σου τίθεται το κριτήριο της αληθείας: διότι βεβαίως η αλήθεια είναι μία και μόνη. Δεν υπάρχουν πολλές αλήθειες. Ποιος όμως κατέχει την αλήθεια; Ιδού το μεγάλο ερώτημα. Έτσι, δεν πρόκειται για *καλύτερη* ή *χειρότερη* πίστι! Πρόκειται για τη *μόνη αληθινή* πίστι!

Δέχομαι ότι ηθικές διδασκαλίες έχουν και τα άλλα πιστεύω. Βεβαίως οι ηθικές διδασκαλίες του Χριστιανισμού υπερέχουν ασυγκρίτως. Εμείς όμως δεν πιστεύουμε στον Χριστό για τις ηθικές Του διδασκαλίες. Ούτε για το «Αγαπάτε αλλήλους», ούτε

για τα κηρύγματά Του περί ειρήνης και δικαιοσύνης, ελευθερίας και ισότητας. Εμείς πιστεύουμε στον Χριστό, διότι η επί γης παρουσία Του συνοδεύθηκε από υπερφυσικά γεγονότα, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι είναι Θεός.

- Κοιτάξτε. Κι εγώ παραδέχομαι ότι ο Χριστός ήταν σπουδαίος φιλόσοφος και μεγάλος επαναστάτης, αλλά μην τον κάνουμε και Θεό τώρα...

- Αχ, παιδί μου! Όλοι οι μεγάλοι άπιστοι της ιστορίας εκεί σκάλωσαν. Το ψαροκόκκαλο που τους κάθησε στο λαιμό και δεν μπορούσαν να το καταπιούν, αυτό ακριβώς ήταν. Το ότι ο Χριστός είναι και Θεός.

Πολλοί από αυτούς ήσαν διατεθειμένοι να πουν στον Κύριο: Μη λες ότι είσαι Θεός ενανθρωπήσας. Πες ότι είσαι απλός άνθρωπος και μεις είμαστε έτοιμοι να σε θεοποιήσουμε. Γιατί θέλεις να είσαι Θεός ενανθρωπήσας και όχι άνθρωπος αποθεωθείς; Εμείς δεχόμαστε να σε αποθεώσουμε, να σε αποκηρύξουμε τον μέγιστο των ανθρώπων, τον αγιώτατο, τον ηθικώτατο, τον ευγενέστατο, τον ανυπέρβλητο, τον μοναδικό, τον ανεπανάληπτο. Δεν σου αρκούν όλα αυτά;

Ο κορυφαίος του χορού των αρνητών, ο Ερνέστος Ρενάν, βροντοφωνεί περί του Χριστού: «Για δεκάδες χιλιάδες χρόνια ο κόσμος θα ανυψώνεται δια σου», είσαι «ο ακρογωνιαίος λίθος της ανθρωπότητας ώστε το να αποσπάση κάποιος το όνομά σου από τον κόσμο τούτο θα ήταν ίσο με τον εκ θεμελίων κλονισμό του», «οι αιώνες θα διακηρύσσουν ότι μεταξύ των

υιών των ανθρώπων δεν γεννήθηκε κανένας υπέρτερός» σου. Εδώ όμως σταματούν, και αυτός και οι όμοιοί του. Η επόμενη φράσι τους; «Θεός όμως δεν είσαι!»

Και δεν αντιλαμβάνονται οι ταλαίπωροι ότι όλα αυτά συνιστούν για την ψυχή τους μια ανέκφραστη τραγωδία! Το δίλημμα αναπόφευκτα είναι αμείλικτο: **Ή** είναι Θεός ενανθρωπήσας ο Χριστός, οπότε πράγματι, και *μόνον τότε*, αποτελεί την ηθικωτέρα, την αγιωτέρα και την ευγενεστέρα μορφή της ανθρωπότητας· **ή** δεν είναι Θεός ενανθρωπήσας, οπότε όμως *δεν είναι δυνατόν* να είναι τίποτε απ' όλα αυτά. Αντιθέτως· **αν ο Χριστός δεν είναι Θεός, τότε πρόκειται για την απαισιότερα, τη φρικτοτέρα και την απεχθεστέρα ύπαρξι της ανθρωπίνης ιστορίας.**

- Τι είπατε;

- Αυτό που άκουσες! Βαρύς ο λόγος, απολύτως όμως αληθής. Και ιδού γιατί: Τι είπαν για τον εαυτό τους, ή ποια ιδέα είχαν για τον εαυτό τους όλοι οι πράγματι μεγάλοι άνδρες της ανθρωπότητας;

Ο «ανδρών απάντων σοφώτατος» Σωκράτης διεκήρυσσε το: «Εν οίδα ότι ουδέν οίδα».

Όλοι οι σπουδαίοι άνδρες της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης, από τον Αβραάμ και τον Μωϋσή μέχρι τον Ιωάννη τον Πρόδρομο και τον Παύλο, αυτοχαρακτηρίζονται «γη και σποδός (=στάχτη)», «ταλαίπωροι», «εκτρώματα» κ.τ.τ.^[1]

Η συμπεριφορά, αντιθέτως, του Ιησού είναι παραδόξως διαφορετική! Και λέω *παραδόξως*

διαφορετική, διότι το φυσικό και το λογικό θα ήταν να είναι παρόμοια η συμπεριφορά Του. Αυτός μάλιστα, ως ανώτερος και υπέρτερος από όλους του άλλους, θα έπρεπε να έχει ακόμα κατώτερη και ταπεινότερη ιδέα για τον εαυτό Του^[2]. Ηθικώς τελειότερος από κάθε άλλον έπρεπε να υπερακοντίζει σε αυτομεμψία και ταπεινό φρόνημα όλους τους παραπάνω και οποιονδήποτε άλλον, από την δημιουργία του κόσμου μέχρι τη συντέλεια των αιώνων.

Συμβαίνει όμως το ακριβώς αντίθετο!

Πρώτα – πρώτα διακηρύσσει ότι είναι αναμάρτητος: «Τις εξ υμών ελέγχει με περί αμαρτίας;» (Ιωάν. η' 46). «Έρχεται ο του κόσμου τούτου άρχων, και εν εμοί ουκ έχει ουδέν» (Ιωάν. ιδ' 30).

Εκφράζει επίσης πολύ υψηλές ιδέες περί Εαυτού: «Εγώ ειμί το φως του κόσμου» (Ιωάν. η' 12). «Εγώ ειμί η οδός και η αλήθεια και η ζωή» (Ιωάν. ιδ' 6).

Εκτός όμως αυτών, προβάλλει και αξιώσεις απολύτου αφιερώσεως στο Πρόσωπό Του. Εισχωρεί ακόμη και στις ιερώτερες σχέσεις των ανθρώπων και λέει: «Ο φίλων πατέρα ή μητέρα υπέρ εμέ ουκ έστι μου άξιος· και ο φίλων υιόν ή θυγατέρα υπέρ εμέ ουκ έστι μου άξιος» (Ματθ. ι' 37). «Ηλθον διχάσαι άνθρωπον κατά του πατρός αυτού και θυγατέρα κατά της μητρός αυτής και νύμφην κατά της πενθεράς αυτής» (Ματθ. ι' 35). Απαιτεί ακόμη και μαρτυρική ζωή και θάνατο από τους μαθητές Του: «Παραδώσουσιν υμάς εις συνέδρια και εν ταις

συναγωγαίς αυτών μαστιγώσουσιν υμάς· και επί ηγεμόνας δε και βασιλείς αχθήσεσθε ένεκεν εμού... Παραδώσει δε αδελφός αδελφόν εις θάνατον και πατήρ τέκνον, και επαναστήσονται τέκνα επί γονείς και θανατώσουσιν αυτούς· και έσεσθε μισούμενοι υπό πάντων *δια το όνομά μου*· ο δε υπομείνας εις τέλος ούτος σωθήσεται... Μη φοβηθήτε από των αποκτενόντων το σώμα... Όστις αν αρνήσηταί με έμπροσθεν των ανθρώπων, αρνήσομαι αυτόν καγώ... Ο απολέσας την ψυχήν αυτού *ένεκεν εμού* ευρήσει αυτήν» (Ματθ. ι' 17 κ.ε.).

Και τώρα σε ρωτώ: Τόλμησε ποτέ κανείς να διεκδικήση υπέρ αυτού την αγάπη των ανθρώπων πάνω κι απ' την ίδια τους τη ζωή; Τόλμησε ποτέ κανείς να διακηρύξη την απόλυτη αναμαρτησία του; Τόλμησε ποτέ κανείς να εκστομίση το: «Εγώ ειμί η αλήθεια»; (Ιωάν. ιδ' 6). Κανείς και πουθενά! Μόνο ένας Θεός θα μπορούσε να τα κάνη αυτά. Φαντάζεσαι τον δικό σας τον Μαρξ να 'λεγε κάτι τέτοια; Θα τον περνούσαν για τρελλό και δεν θα βρισκόταν κανείς να τον ακολουθήση.

Για σκέψου, τώρα, πόσα εκατομμύρια άνθρωποι θυσίασαν τα πάντα για χάρι του Χριστού, ακόμα και αυτή τη ζωή τους, πιστεύοντας στην περί εαυτού αλήθεια των λόγων Του! Εάν οι περί εαυτού διακηρύξεις του ήσαν ψευδείς, ο Ιησούς θα ήταν η απαισιότερα μορφή της ιστορίας οδηγώντας τόσους πολλούς σε τόσο βαρειά θυσία. Ποιος άνθρωπος, όσο μεγάλος, όσο σπουδαίος, όσο σοφός κι αν είναι, θα

άξιζε αυτή τη μεγάλη προσφορά και θυσία; Ποιος; Κανένας! Μόνο εάν ήταν Θεός!

Μ' άλλα λόγια: Όποιος *άνθρωπος* απαιτούσε αυτή τη θυσία από τους οπαδούς του, θα ήταν η **απαισιότερα** μορφή της ιστορίας. Ο Χριστός όμως και την απαίτησε και την πέτυχε. **Παρά ταύτα από τους αρνητές της θεότητός Του αναγορεύθηκε η ευγενεστέρα και αγιωτέρα μορφή της ιστορίας.** Οπότε: **Η** παραλογίζονται οι αρνητές ονομάζοντας αγιότερο τον απαισιώτερο, ή, για να μην υπάρξει παραλογισμός, αλλά να έχη λογική η συνύπαρξι απαιτήσεων του Χριστού και αγιότητός Του, θα πρέπει αναγκαστικά να δεχθούν ότι ο Χριστός εξακολουθεί να παραμένη η ευγενεστέρα και αγιωτέρα μορφή της ανθρωπότητας **μόνο** όμως υπό την προϋπόθεσι ότι είναι **και** Θεός! Αλλιώς είναι, όπως είπαμε, όχι η αγιωτέρα, αλλά η φρικτοτέρα μορφή της ιστορίας, ως αιτία της μεγαλύτερας θυσίας των αιώνων, εν ονόματι ενός ψεύδους! Έτσι η θεότητα του Χριστού αποδεικνύεται με βάσι αυτούς τους ίδιους τους περι αυτού χαρακτηρισμούς των αρνητών Του!...

- Όσα είπατε είναι πράγματι εντυπωσιακά, δεν αποτελούν όμως παρά συλλογισμούς. Ιστορικά στοιχεία, που να θεμελιώνουν την Θεότητά του, έχετε;

- Σου είπα και προηγουμένως ότι τα πειστήρια της Θεότητός Του είναι τα υπερφυσικά *γεγονότα* που συνέβησαν όσο καιρό ήταν εδώ στη γη. Ο Χριστός δεν αρκέσθηκε μόνο να διακηρύσση τις παραπάνω αλήθειες, αλλά επικύρωνε τους λόγους Του και με

πλήθος θαυμάτων. Έκανε τυφλούς να βλέπουν, παράλυτους να περπατούν, έθρεψε με δύο ψάρια και πέντε ψωμιά πέντε χιλιάδες άνδρες και πολλαπλάσιες γυναίκες και παιδιά, διέταξε τα στοιχεία της φύσεως και αυτά υπάκουαν, ανέστησε νεκρούς μεταξύ των οποίων και τον Λάζαρο τέσσερις μέρες μετά τον θάνατό του. Μεγαλύτερο όμως από όλα τα θαύματα είναι η Ανάστασί Του.

Όλο το οικοδόμημα του Χριστιανισμού στηρίζεται στο γεγονός της Αναστάσεως. Αυτό δεν το λέω εγώ. Το λέει ο Απόστολος Παύλος: «Ει Χριστός ουκ εγήγερται, ματαία η πίστις ημών» (Α' Κορ. ιε' 17). Αν ο Χριστός δεν ανέστη, τότε όλα καταρρέουν. Ο Χριστός όμως *ανέστη*, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι είναι Κύριος της ζωής και του θανάτου, άρα Θεός.

- Εσείς τα είδατε όλα αυτά; Πως τα πιστεύετε;

- Όχι, εγώ δεν τα είδα. Τα είδαν όμως άλλοι, οι Απόστολοι. Αυτοί στη συνέχεια τα γνωστοποίησαν και μάλιστα προσυπέγραψαν τη μαρτυρία τους με το αίμα τους. Κι όπως όλοι δέχονται, η μαρτυρία της ζωής είναι η υψίστη μαρτυρία.

Φέρε μου και συ κάποιον να μου πη πως ο Μαρξ απέθανε και ανέστη και να θυσιάση τη ζωή του για την μαρτυρία αυτή κι εγώ θα τον πιστεύσω ως τίμιος άνθρωπος.

- Να σας πω. Χιλιάδες κομμουνιστές βασανίσθηκαν και πέθαναν για την ιδεολογία τους. Γιατί δεν ασπάζεσθε και τον κομμουνισμό;

- Το είπες και μόνος σου. Οι κομμουνιστές πέθαναν για την *ιδεολογία* τους. Δεν πέθαναν για γεγονότα. Σε μια ιδεολογία όμως είναι πολύ εύκολο να υπεισέλθη πλάνη. Επειδή δε είναι ίδιον της ανθρωπίνης ψυχής να θυσιάζεται για κάτι στο οποίο πιστεύει, εξηγείται γιατί πολλοί κομμουνιστές πέθαναν για την ιδεολογία τους. Αυτό όμως δεν μας υποχρεώνει να την δεχθούμε και ως σωστή.

Είναι άλλο πράγμα να πεθαίνης για ιδέες κι άλλο για γεγονότα. Οι Απόστολοι όμως δεν πέθαναν για ιδέες. Ούτε για το «Αγαπάτε αλλήλους» ούτε για τις άλλες ηθικές διδασκαλίες του Χριστιανισμού. Οι Απόστολοι πέθαναν μαρτυρώντες υπερφυσικά *γεγονότα*. Κι όταν λέμε γεγονός, εννοούμε ό,τι υποπίπτει στις αισθήσεις μας και γίνεται αντιληπτό από αυτές. Οι Απόστολοι εμαρτύρησαν δι' «ο ακηκόασι, ο εωράκασι τοις οφθαλμοίς αυτών, ο εθεάσαντο και αι χείρες αυτών εψηλάφησαν» (Α' Ιωάν. α' 1)^[3].

Με βάσι έναν πολύ ωραίο συλλογισμό του Πασκάλ λέμε ότι με τους Αποστόλους συνέβη ένα από τα τρία: Ή απατήθηκαν ή μας εξαπάτησαν ή μας είπαν την αλήθεια.

Ας πάρουμε την πρώτη εκδοχή. Δεν είναι δυνατόν να απατήθηκαν οι Απόστολοι, διότι όσα αναφέρουν δεν τα έμαθαν από άλλους. Αυτοί οι ίδιοι ήσαν αυτόπτες και αυτήκοι μάρτυρες όλων αυτών. Εξ άλλου δεν ήσαν καθόλου φαντασιόπληκτοι ούτε είχαν καμμιά ψυχολογική προδιάθεσι για την αποδοχή του

γεγονότος της Αναστάσεως. Αντιθέτως ήσαν τρομερά δύσπιστοι. Τα Ευαγγέλια είναι πλήρως αποκαλυπτικά αυτών των ψυχικών τους διαθέσεων: δυσπιστούσαν στις διαβεβαιώσεις ότι κάποιος Τον είχαν δει αναστάντα^[4].

Και κάτι άλλο. Τι ήσαν οι Απόστολοι πριν τους καλέσει ο Χριστός; Μήπως ήσαν φιλόδοξοι πολιτικοί ή οραματιστές φιλοσοφικών και κοινωνικών συστημάτων, που περίμεναν να κατακτήσουν την ανθρωπότητα και να ικανοποιήσουν έτσι τις φαντασιώσεις τους; Κάθε άλλο. Αγράμματοι ψαράδες ήσαν. Και το μόνο που τους ενδιέφερε ήταν να πιάσουν κανένα ψάρι να θρέψουν τις οικογένειές τους. Γι' αυτό και μετά τη Σταύρωση του Κυρίου, παρά τα όσα είχαν ακούσει και δει, επέστρεψαν στα πλοιάρια και στα δίχτυα τους. Δεν υπήρχε δηλ. σ' αυτούς, όπως αναφέραμε, ούτε ίχνος προδιαθέσεως για όσα επρόκειτο να επακολουθήσουν. Και μόνο μετά την Πεντηκοστή, «ότε έλαβον δύναμιν εξ ύψους», έγιναν οι διδάσκαλοι της οικουμένης.

Η δεύτερη εκδοχή: Μήπως μας εξαπάτησαν; Μήπως μας είπαν ψέματα; Αλλά γιατί να μας εξαπατήσουν; Τι θα κέρδιζαν με τα ψέματα; Μήπως χρήματα, μήπως αξιώματα, μήπως δόξα; Για να πη κάποιος ένα ψέμα, περιμένει κάποιο όφελος. Οι Απόστολοι όμως, κηρύσσοντες Χριστόν και Τούτον εσταυρωμένον και Αναστάντα εκ νεκρών, τα μόνα τα οποία εξασφάλισαν ήσαν: ταλαιπωρίες, κόποι, μαστιγώσεις, λιθοβολισμοί, ναυάγια, πείνα, δίψα,

γυμνότητα, κίνδυνοι από ληστές, ραβδισμοί, φυλακίσεις και τέλος ο θάνατος. Και όλα αυτά για ένα ψέμα; Είναι εντελώς ανόητο και να το σκεφθί κάποιος.

Συνεπώς ούτε εξαπατήθηκαν ούτε μας εξαπάτησαν οι Απόστολοι. Μένει επομένως η Τρίτη εκδοχή· ότι μας είπαν την αλήθεια.

Θα πρέπει μάλιστα να σου τονίσω και το εξής: Οι Ευαγγελιστές είναι οι μόνοι οι οποίοι έγραψαν πραγματική ιστορία. Δηγούνται τα γεγονότα και μόνον αυτά. Δεν προβαίνουν σε καμμία προσωπική κρίσι. Κανένα δεν επαινούν, κανένα δεν κατακρίνουν. Δεν κάνουν καμμία προσπάθεια να διογκώσουν κάποιο γεγονός ή να εξαφανίσουν ή να υποτιμήσουν κάποιο άλλο. Αφήνουν τα γεγονότα να μιλούν μόνα τους.

- Αποκλείεται να έγινε στην περίπτωση του Χριστού νεκροφάνεια; Τις προάλλες έγραψαν οι εφημερίδες για κάποιον Ινδό, τον οποίο έθαψαν και μετά από τρεις μέρες τον ξέθαψαν και ήταν ζωντανός.

- Αχ, παιδάκι μου. Θα θυμηθώ και πάλι το λόγο του ιερού Αυγουστίνου: «Άπιστοι, δεν είσθε δύσπιστοι. Είσθε οι πλέον εύπιστοι. Δέχεσθε τα πιο απίθανα, τα πιο παράλογα, τα πιο αντιφατικά, για να αρνηθήτε το θαύμα!».

Όχι, παιδί μου. Δεν έχουμε νεκροφάνεια στον Χριστό. Πρώτα – πρώτα έχουμε την μαρτυρία του Ρωμαίου κεντυρίωνος, ο οποίος βεβαίωσε τον Πιλάτο ότι ο θάνατος είχε επέλθει.

Έπειτα το Ευαγγέλιο μας πληροφορεί ότι ο Κύριος κατά την ίδια την ημέρα της Αναστάσεώς Του συμπορεύθηκε συζητώντας με δύο μαθητές Του προς Εμμαούς, που απείχε πάνω από δέκα χιλιόμετρα από τα Ιεροσόλυμα.

Φαντάζεσαι κάποιον να έχει υποστή όσα υπέστη ο Χριστός και τρεις μέρες μετά το «θάνατό» του να του συνέβαινε νεκροφάνεια; Αν μη τι άλλο θα ‘πρεπε για σαράντα μέρες να τον ποτίζουν κοτόζουμο για να μπορή να ανοίγη τα μάτια του, κι όχι να περπατά και να συζητά σαν να μη συνέβη τίποτα.

Όσο για τον Ινδό, φέρε τον εδώ να τον μαστιγώσουμε με φραγγέλιο – και ξέρεις τι εστί φραγγέλιο; Μαστίγιο στα άκρα του οποίου πρόσθεταν σφαιρίδια μολύβδου ή σπασμένα κόκκαλα ή μυτερά καρφιά -, φέρε τον, λοιπόν, να τον φραγγελώσουμε, να του φορέσουμε ακάνθινο στεφάνι, να τον σταυρώσουμε, να του δώσουμε χολή και ξύδι, να τον λογχίσουμε, να τον βάλουμε στον τάφο, κι αν αναστηθή, τότε τα λέμε.

- Παρά ταύτα όλες οι μαρτυρίες, τις οποίες επικαλεσθήκατε, προέρχονται από Μαθητές του Χριστού. Υπάρχει κάποια μαρτυρία περί αυτού, που να μην προέρχεται από τον κύκλο των Μαθητών του; Υπάρχουν δηλ. *ιστορικοί*, που να πιστοποιούν την Ανάστασι του Χριστού; Αν ναι, τότε θα πιστέψω κι εγώ.

- Ταλαίπωρο παιδί! Δεν ξέρεις τι ζητάς! Αν υπήρχαν τέτοιοι *ιστορικοί* που να είχαν δει τον Χριστό

αναστημένο, τότε αναγκαστικά θα πίστευαν στην Ανάστασί Του και θα την ανέφεραν πλέον ως πιστοί, οπότε και πάλι θα αρνιόσουν τη μαρτυρία τους, όπως ακριβώς απορρίπτεις τη μαρτυρία του Πέτρου, του Ιωάννου κ.λ.π. Πως είναι δυνατόν να βεβαιώνη κάποιος την Ανάστασι και ταυτόχρονα να μη γίνεται Χριστιανός; Μας ζητάς «πέρδικα ψητή σε κέρινο σουβλί και να λαλή»! Αι, δεν γίνεται!

Σου θυμίζω πάντως, εφ' όσον ζητάς ιστορικούς, αυτό το οποίο σου ανέφερα και προηγουμένως: ότι δηλ. οι μόνοι *πραγματικοί ιστορικοί* είναι οι Απόστολοι.

Παρ' όλα αυτά όμως έχουμε και μαρτυρία τέτοια όπως την θέλεις: από κάποιον δηλ. που δεν ανήκε στον κύκλο των Μαθητών Του. Του Παύλου. Ο Παύλος όχι μόνο δεν ήταν Μαθητής του Χριστού, αλλά και edίωκε μετά μανίας την Εκκλησία Του.

- Γι' αυτόν όμως λένε ότι έπαθε ηλίασι και εξ αιτίας της είχε παραίσθησι.

- Βρε παιδάκι μου, αν είχε παραίσθησι ο Παύλος, αυτό που θα ανεδύετο θα ήταν το υποσυνείδητό του. Και στο υποσυνείδητο του Παύλου θέσι υψηλή κατείχαν οι Πατριάρχες και οι Προφήτες. Τον Αβραάμ και τον Ιακώβ και τον Μωυσή έπρεπε να δη κι όχι τον Ιησού, τον οποίο θεωρούσε λαοπλάνο και απατεώνα!

Φαντάζεσαι καμμιά πιστή γριούλα στο όνειρό της ή στο παραλήρημά της να βλέπη τον Βούδδα ή τον

Δία; Τον Άι Νικόλα θα δη και την Αγία Βαρβάρα. Διότι αυτούς πιστεύει.

Και κάτι ακόμη. Στον Παύλο, όπως σημειώνει ο Παπίνι, υπάρχουν και τα εξής θαυμαστά: Πρώτον, το αιφνίδιο της μεταστροφής. Κατ' ευθείαν από την απιστία στην πίστι. Δεν μεσολάβησε προπαρασκευαστικό στάδιο. Δεύτερον, το ισχυρόν της πίστεως. Χωρίς ταλαντεύσεις και αμφιβολίες. Και τρίτον, πίστι δια βίου. Πιστεύεις ότι αυτά μπορεί να λάβουν χώρα μετά από μια ηλίασι; Δεν εξηγούνται αυτά με τέτοιους τρόπους. Αν μπορής, εξήγησέ τα. Αν δεν μπορής, παραδέξου το θαύμα. Και πρέπει να ξέρης ότι ο Παύλος με τα δεδομένα της εποχής του ήταν άνδρας εξόχως πεπαιδευμένος. Δεν ήταν κανένα ανθρωπάκι να μην ξέρη τι του γίνεται.

Θα προσθέσω όμως και κάτι επί πλέον. Εμείς, παιδί μου, ζούμε σήμερα σε εξαιρετική εποχή. Ζούμε το θαύμα της Εκκλησίας του Χριστού.

Όταν ο Χριστός είπε για την Εκκλησία Του ότι «και πύλαι άδου ου κατισχύσουσιν αυτής» (Ματθ. ις' 18), οι οπαδοί Του αριθμούσαν μόνο μερικές δεκάδες πρόσωπα. Έκτοτε πέρασαν δυο χιλιάδες περίπου χρόνια. Διαλύθηκαν αυτοκρατορίες, ξεχάστηκαν φιλοσοφικά συστήματα, κατέρρευσαν κοσμοθεωρίες, η Εκκλησία όμως του Χριστού παραμένει ακλόνητη παρά τους συνεχείς και φοβερούς διωγμούς εναντίον της. Αυτό δεν είναι ένα θαύμα;

Και κάτι τελευταίο. Στο κατά Λουκάν Ευαγγέλιο αναφέρεται πως, όταν η Παναγία μετά τον

Ευαγγελισμό επισκέφθηκε την Ελισάβετ, τη μητέρα του Προδρόμου, εκείνη την εμακάρισε με τα λόγια: «Ευλογημένη συ εν γυναιξί». Και η Παναγία απάντησε ως εξής: «Μεγαλύνει η ψυχή μου τον Κύριον.. **Ιδού γαρ από του νυν μακαριούσί με πάσαι αι γενεαί**» (α' 48).

Τι ήταν τότε η Παναγία; Μια άσημη κόρη της Ναζαρέτ ήταν. Ποιος την ήξερε; Παρά ταύτα από τότε ξεχάσθηκαν αυτοκράτειρες, έσβησαν λαμπρά ονόματα γυναικών, λησμονήθηκαν σύζυγοι και μητέρες στρατηλατών. Ποιος ξέρει ή ποιος θυμάται τη μητέρα του Μεγ. Ναπολέοντος ή τη μητέρα του Μεγ. Αλεξάνδρου; Σχεδόν κανείς. Όμως εκατομμύρια χείλη σ' όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης και σ' όλους τους αιώνες υμνούν την ταπεινή κόρη της Ναζαρέτ, «την τιμιωτέραν των Χερουβείμ και ενδοξοτέραν ασυγκρίτως των Σεραφείμ». Ζούμε ή δεν ζούμε εμείς σήμερα, οι άνθρωποι του εικοστού αιώνα, την επαλήθευσι του προφητικού αυτού λόγου της Παναγίας;

Τα ίδια ακριβώς συμβαίνουν όσον αφορά και σε μια «δευτερεύουσα» προφητεία του Χριστού: Όταν στην οικία του Σίμωνος του λεπρού μια γυναίκα περιέχυσε στο κεφάλι Του το πολύτιμο μύρο, είπε ο Κύριος: «Αμήν λέγω υμίν, όπου εάν κηρυχθή το ευαγγέλιον τούτο εν όλω τω κόσμω, λαληθήσεται και ο εποίησεν αύτη εις μνημόσυνον αυτής» (Ματθ. κς' 13). Πόσος ήταν ο κύκλος των οπαδών Του τότε, για να πη κανείς ότι αυτοί θα έκαναν τα αδύνατα δυνατά

ώστε να εκπληρωθή η προφητεία αυτή του Διδασκάλου τους; Και μάλιστα μια τέτοια προφητεία, η οποία με τα κριτήρια του κόσμου δεν έχει και καμμιά σημασία για τους πολλούς;

Είναι ή δεν είναι θαύματα αυτά; Αν μπορείς, εξήγησέ τα. Αν δεν μπορείς όμως, παραδέξου τα ως τέτοια.

- Ομολογώ ότι τα επιχειρήματα σας είναι ισχυρά. Έχω όμως να σας ρωτήσω κάτι ακόμη: Δεν νομίζετε ότι ο Χριστός άφησε το έργο του ημιτελές; Εκτός κι αν μας εγκατέλειψε. Δεν μπορώ να φαντασθώ έναν Θεό να παραμένει αδιάφορος στο δράμα του ανθρώπου. Εμείς να βολοδέρνουμε εδώ κι εκείνος από ψηλά να στέκεται απαθής.

- Όχι, παιδί μου. Δεν έχεις δίκιο. Ο Χριστός δεν άφησε το έργο Του ημιτελές. Αντιθέτως είναι η μοναδική περίπτωση ανθρώπου στην ιστορία, ο οποίος είχε τη βεβαιότητα ότι ολοκλήρωσε την αποστολή Του και δεν είχε τίποτα άλλο να κάνει και να πη.

Ακόμη κι ο μέγιστος των σοφών, ο Σωκράτης, ο οποίος μια ολόκληρη ζωή μιλούσε και δίδασκε, στο τέλος συνέθεσε και μια περίτεχνη απολογία και, αν ζούσε, θα είχε κι άλλα να πη.

Μόνο ο Χριστός σε τρία χρόνια δίδαξε ό,τι είχε να διδάξη, έπραξε ό,τι ήθελε να πράξη και είπε το «τετέλεσται». Δείγμα κι αυτό της θεϊκής Του τελειότητας και αυθεντίας.

Όσο για την εγκατάλειψη, την οποία ανέφερες, σε καταλαβαίνω. Χωρίς Χριστό ο κόσμος είναι θέατρο

του παραλόγου. Χωρίς Χριστό δεν μπορείς να εξηγήσης τίποτε. Γιατί οι θλίψεις, γιατί οι αδικίες, γιατί οι αποτυχίες, γιατί οι ασθένειες, γιατί, γιατί, γιατί; Χιλιάδες πελώρια «γιατί».

Κατάλαβέ το! Δεν μπορεί ο άνθρωπος να προσεγγίση με την πεπερασμένη λογική του τα «γιατί» αυτά. Μόνο με τον Χριστό εξηγούνται όλα: Μας προετοιμάζουν για την αιωνιότητα. Ίσως εκεί μας αξιώση ο Κύριος να πάρουμε απάντησι σε μερικά από τα «γιατί» αυτά.

Αξίζει τον κόπο να σου διαβάσω ένα ωραίο ποίημα από τη συλλογή του Κωνσταντίνου Καλλινίκου «Δάφναι και Μυρσίναι» με τον τίτλο «Ερωτηματικά».

*Είπα στον γέροντα ασκητή τον εβδομηκοντάρη,
που κυματούσε η κόμη του σαν πασχαλιάς
κλωνάρι:*

*Πες μου, πατέρα μου, γιατί σε τούτη 'δω τη
σφαίρα*

*αχώριστα περιπατούν η νύχτα και η μέρα;
Γιατί, σαν να 'σαν δίδυμα, φυτρώνουμε αντάμα
τ' αγκάθι και το λούλουδο, το γέλιο και το κλάμα;
Γιατί στην πιο ελκυστική του δάσους πρασινάδα
σκορπιοί φωλιάζουν κι όχεντρες και κρύα
φαρμακάδα;*

*Γιατί, προτού το τρυφερό μπουμπούκι ξεπροβάλει
και ξεδιπλώσει μπρος στο φως τ' αμύριστά του
κάλλη,*

μαύρο σκουλήκι έρχεται, μια μαχαιριά του δίνει

κι ένα κουρέλι άψυχο στην κούνια του τ' αφήνει;
Γιατί αλέτρι και σπορά και δουλευτάδες θέλει
το στάχυ, ώσπου να γενή ψωμάκι και καρβέλι
και κάθε τι ωφέλιμο κι ευγενικό και θείο
πληρώνεται με δάκρυα και αίματα στο βίο,
ενώ ο παρασιτισμός αυτόματα θεριεύει
κι η προστυχιά όλη τη γη να καταπιή γυρεύει;
Τέλος, γιατί εις του παντός την τόση αρμονία
να χώνεται η σύγχυσι κι η ακαταστασία;
Απήντησε ο ασκητής με τη βαρειά φωνή του
προς ουρανούς υψώνοντας το χέρι το δεξί του:
Οπίσω από τα χρυσά εκεί επάνω νέφη
κεντά ο Μεγαλόχαρος ατίμητο γκεργκέφι
(=κέντημα).

Κι εφόσον εις τα χαμηλά εμείς περιπατούμεν
την όπι την ξανάστροφη, παιδί μου, θεωρούμε.
Και είναι άρα φυσικό λάθη ο νους να βλέπη
εκεί που να ευχαριστή και να δοξάζη πρέπει.
Πρέπει σαν Χριστιανός να έλθη η ημέρα
που η ψυχή σου φτερωτή θα σχίση τον αιθέρα
και του Θεού το κέντημα απ' την καλή κοιτάξης
και τότε... όλα σύστημα θα σου φανούν και τάξεις!

Ο Χριστός, παιδί μου, δεν μας εγκατέλειψε ποτέ.
Παραμένει κοντά μας, βοηθός και συμπαραστάτης,
μέχρι συντελείας των αιώνων. Αυτό όμως θα το
καταλάβης, μόνο αν γίνης συνειδητό μέλος της
Εκκλησίας Του και συνδεθής με τα Μυστήριά της.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

[¹] Από την ιερά ιστορία βλέπουμε τον Αβραάμ να αυτοαποκαλείται «γη και σποδός» (Γεν. Ιη' 27). Ομοίως και τον Ιώβ (μβ' 6). Ο μέγας Μωυσής διστάζει να αναλάβει την αποστολή της απελευθερώσεως των Ισραηλιτών από την Αίγυπτο, θεωρώντας τον εαυτό του μικρό και ανεπαρκή για το έργο αυτό: «Και είπε Μωϋσής προς τον Θεόν· τις εimi εγώ ότι πορεύσομαι προς Φαραώ βασιλέα Αιγύπτου; ... ουχ ικανός εimi... ισχνόφωνος και βραδύγλωστος εγώ εimi...» (Εξ. Γ' 11, δ' 10). Παρόμοια λέει αργότερα και ο Κριτής Γεδεών: «Κυρίε μου, εν τίνι σώσω τον Ισραήλ; ... και εγώ εimi μικρότερος εν τω οίκω του πατρός μου...» (Κριτ. ζ' 15). Ο Δαβίδ ονομάζει τον εαυτό του «κύνα τεθνηκότα και ψύλλον» (Α' Βασ. κδ' 15), «σκώληκα και ουκ άνθρωπον, όνειδος ανθρώπων και εξουδένημα λαού» (Ψαλμ. κα' 27). Ο Ησαΐας αναφωνεί: «ω τάλας εγώ ότι κατανένυγμα (=ταλαίπωρος εγώ· έχω συνταραχή), ότι άνθρωπος ων και ακάθαρτα χείλη έχων, εν μέσω λαού ακάθαρτα χείλη έχοντος εγώ οικώ και τον βασιλέα Κύριον Σαβαώθ είδον τοις οφθαλμοίς μου» (ζ' 5). Ο Ιερεμίας κραυγάζει: «Ω Δέσποτα Κύριε, ιδού ουκ επίσταμαι λαλείν ότι νεώτερος εγώ εimi... ίασαί με, Κύριε, και ιαθήσομαι· σώσόν με, και σωθήσομαι· ότι καύχημά μου συ ει...» (α' 6, ιζ' 14). Οι τρεις Παίδες εξομολογούνται και για τους εαυτούς των και για όλο τον λαό: «... ότι ημάρτομεν και ηνομήσαμεν αποστήναι από σου (=με το να απομακρυνθούμε από Σένα) και εξημάρτομεν εν πάσι και των εντολών σου ουκ ηκούσαμεν... εν ψυχή συντετριμμένη και πνεύματι ταπεινώσεως προσδεχθειμεν (=αζ γίνουμε δεκτοί)...» (Δανιήλ, Προσευχή Αζαρίου 56 και 15).

Ο «μείζων εν γεννητοίς γυναικών» Ιωάννης ο Βαπτιστής «ωμολόγησε και ουκ ηρνήσαντο· και ωμολόγησεν ότι ουκ ειμί εγώ ο Χριστός. Και ηρώτησαν αυτόν· τι ουν; Ηλίας ει συ; Ουκ ειμί. Ο Προφήτης ει συ; Και απεκρίθη Ου... Εγώ φωνή βοώντος εν τη ερήμω, ευθύνατε την οδόν Κυρίου... εγώ ουκ ειμί άξιος ίνα λύσω αυτού (=του Ιησού) τον ιμάντα του υποδήματος...» (Ιωάν. Α' 20 κ.ε.). Ο μοναδικός, τέλος, και ανεπανάληπτος Παύλος θεωρεί τον εαυτό του «έκτρωμα» και ανάξιον «καλείσθαι απόστολον», «ταλαίπωρον άνθρωπον», «πρώτον των αμαρτωλών» (Α' Κορ. ιε' 89, Ρωμ. ζ' 24, Α' Τιμ. α' 15). Αλλά ας μη μηκύνουμε περισσότερο τον λόγο...

^[2] εφαρμόζοντας το: «όσω μέγας ει, τοσουτά ταπεινού σεαυτόν» (Σειρ. Γ' 18)

^[3] Στο Ευαγγέλιο του Ιωάννου αυτό ακριβώς τονίζεται: «ο εωρακώς μεμαρτύρηκε» (ιθ' 35), δηλ. εκείνος ο οποίος τα έγραψε αυτά, ο ίδιος είδε κάποιον στρατιώτη να λογχίζει την πλευρά του Χριστού και να εξέρχεται αίμα και νερό.

^[4] «Οι δε *εδίτασαν*» να Τον προσκυνήσουν (Ματθ. κη' 17). «Κακείνοι (οι Απόστολοι) ακούσαντες ότι ζη και θεάθη υπ' αυτής (της Μαγδαληνης) *ηπίστησαν*» (Μάρκ. ις' 11). «Ουδέ εκείνοις (στους δύο προς Εμμαούς) *επίστευσαν*» (Μάρκ. ις' 13). «Ωνειδισε την *απιστίαν* αυτών και σκληροκαρδίαν ότι τοις θεασαμένοις αυτόν εγηγεμένον *ουκ επίστευσαν*» (Μάρκ. ις' 14). «Εφάνησαν ενώπιον αυτών (των Αποστόλων) ωσει *λήρος* (=ανοησία, παραλήρημα) τα ρήματα αυτών (των μυροφόρων) και *ηπίστουν* αυταίς» (Λουκ. κδ' 11). «*Ημείς ηλίζομεν* (παρατατικός) ότι αυτός εστιν ο μέλλων λυτρουσθαι τον Ισραήλ» (λουκ. κδ' 21). «Εάν μη ίδω εν ταις χερσίν αυτού τον τύπον των ήλων, και βάλω τον δάκτυλόν μου εις τον τύπον των

ήλων, και βάλω την χείρά μου εις την πλευράν αυτού, ου μη πιστεύσω» (:
Θωμάς, Ιωάν. κ' 25) κλπ